

szárnyra kapja azokat is, akik e hangok megélésének kiválasztottjai voltak, legyenek akár kocsmagőzös, garatöblөгítő félnótások vagy bársonypáholys színházak előkelő látogatói.

A papír, ceruza és az emlékezés birtokában szeretnék a három nagyváradi tenorhang hordozójának a saját szerény eszközeimmel emléket állítani. Három férfi, három tenor, három XX. századi emberi sors; hangok, amelyekről sajnos már csak beszélni tudunk, de megszólaltatni nem. Részben azért éppen e három személyre esett a választás, akikről a következőkben hírt adok, mert sorsuk magyában hasonlatosak: mindhárman csodálatos tenorhanggal voltak megáldva, ám emberi gyengéjük bumeráangként ütött vissza sorsukra. Hármójukból kettőt látásból ismertem, a harmadikhoz gyermekkori barátság is fűződött.

Minden városnak, településnek megvannak a maga arcai, legyen akár egy vak muzsikus vagy egy pergő hangú peremes, egy körülrajongott és agyonpletykált színésznő, illetve olyan világhírű énekes tehetségek, mint Sallak Pál, Nagy Gyula és Kárász Szorin. E három jellegzetes személyiség mindegyike a maga idejében tehetségével kiemelkedő különlegessége volt Váradnak. Amint a három nevet papírra vetem, felidéződik alakjuk. A megszereshető adatok birtokában megpróbálom megidézett közelségbe hozni, képzelt látványra eleveníteni alakjukat.

Mondjuk el a sajnos foghíjas adatok birtokában, kik is voltak ezen énekhangok királyai. Sajnos sok lesz az „állítólag” kifejezés az események krónikájában, mivel a még élő tanúk visszaemlékezései sem egységesek a különböző dátumokat és helyszíneket illetően.

MEGHIVÓ

a M. N. Sz. VÁRADVELENCEI CSOKONAI SZINIÁTSZÓ GÁRDÁJA
által a rom. kat. kulturházban (Mátyás király-út 75.) december hó
26-án este 8 órakor (nem velencei időszámítás szerinti) rendezendő és

**kimerülésgig tánccal egybekötött
műsoros előadásra.**

Színekerül a

„Nótás kapitány”

3 felv. operet, új diszettel, új szereposztással.

S Z E R E P L Ő K :

Grete grófkisasszony	Román Ági
Ferdinánd herceg	Tóth Károly
Szentmarjai Pál ezredes	Seres András
Váry Tóth István kapitány	Nagy Gyula
Bors kantinós lány	Üveges Rózi
Miska közhuszár	Roskopf Károly
Ragyás őrmester	Haber Dezső
Béby grófnő	Csilcser Baby
Bódi gróf	Ormós Gyula
I. Udvarhölgy	Bauda Illus
II. Udvarhölgy	Hóder Anna
Cigány	Nagy Károly
Kontrás	Tóth Lajos
I. Lakáj	Heim Károly
II. „	Kristoff József
III. „	Frenkel Ernő
IV. „	Heim Tibor

Sugó: Roskopf Béla.

Hendőző: Roskopf Károly. Karnagy: Bornemissa András.

Kitűnő büfé, italok „Nemugymint Eddig” pinszertéből!
Tombola jó kedv hajnalig!

Nagy Gyula neve is a szereplők között

Adatgyűjtéseim során örömmel tapasztaltam, hogy bizonyos esetekben és körülmények között az ősi átokkal ellentétben mégis van magyar összefogás. Idős és nagyon idős emberek meséltek az énekesekkel kapcsolatos élményeikről. Kiderült, hogy amikor az átélt fiatalkori élményt meg kellett magyarázni, a szavak mennyire elsilányulnak az élmény gigantikus nagysága mellett. Ezeknek az embereknek idős koruk ellenére lelki fülükben ott csengenek azok a hangok, amelyeket megboldogult ifjúkorukban szerencsésük volt hallani, de sajnos élményüket a sírba viszik, mert visszaadni, életre kelteni nem lehet.

Sallak Pál

Élete krónikája találgatásokra, elbeszélésekre épülő bizonytalanságok

sorozata származásától haláláig. Furcsa módon még neve is hol egy, hol meg két l-lel szerepel a különböző írásokban. Az események időrendi sorrendjét sem lehet pontosan kihámozni. Úgy toppant e világi életbe, mint akinek nem volt fontos családi múltja, egyszerűen csak megjelent, hogy színhely válogatása nélkül hangjával gyönyörködtesse kortárs hallgatóságát. De amint kialakultak a rivalda fényei, melyek elegáns színpadi öltözetét körülragyogták, visszavette életének rongyait, és elsomfordált valamelyik utcanév- és házszám nélküli szemeteskukába, melyben lehet, hogy azok a hervadó virágcsokrok illata bódította szendergésre, melyeket nem sokkal azelőtt dobáltak hódolói a lábai elé a színpadra az elismerés jeléül. Akárhogy is, bőven volt része tapsban, ünneplésben.

Próbáljunk most a múlt ködében eligazodni. Érdeemes egy-egy nevet is megemlíteni azok közül, akik személyesen ismerték Sallak Palit – mert így forgott közszájon a neve. Az első halvány találgatás úgy szól, hogy kb. 1932–33-ban a görögkatolikus egyház biharfüredi nyaralójának építéskor figyeltek fel hangjára, ott mint szobafestő dolgozott. De néhai Pásztai Ottó nyugalmazott vegyész mérnök, a Premontrei Öregdiákok Egyesületének volt elnöke úgy említette egyik írásában, hogy az 1935-ös év szilveszterén Szalontán nagyon nagy sikerrel énekelt. Csak következtetni lehet, hogy még mielőtt elvégezte volna a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémiát, Sallak már sikeres énekesként szerepelt. Gulácsi Albert, a váradi színház egykori bonvivánja úgy emlékezett vissza, hogy 1941-ben a kolozsvári Opera kórusában találta Sallakot. A zavart kissé

növeli, hogy a *Szabadság* című újság 1937. április 10-i számában az egyik cikk a következő címmel jelenik meg: *Regényes művészkarrier első állomásához érkezett el egy oradeai fiatalember (Sallak Pál)*. Majd 11 nappal később ugyanez a lap azt írja: „Ma este lesz Sallak Pál hangversenye”. 1945. decemberében már az *Új Nagyvárad* említi Sallak Pál dalestjét.

Ha nem is minden fellépésének maradt írott nyoma, a '40-es éveket változó helyszínekkel gyakori fellépései töltötték ki. 1940. november 23-án a Katolikus Legényegyletben énekel Macalik Gabriella zongorajátéka kíséretében, majd november 30-i koncertjének helyszíne a Magyar Ház, ahol Szilágyi Erzsébettel együtt énekel. 1945. május 13-án, vasárnap délelőtt a színházban szerepel. A felsorolásból nem maradhat ki a városi Zeneiskola évváró növendék-hangversenye 1945. június 30-án a Magyar Népi Szövetség nagytermében, itt elénekelt *Nutile Amor di pastorelló*-ját és egy áriát Puccini *Bohéméletéből*. 1945. július 13-án a székesegyház ad helyet annak a jótékony célú egyházzenei hangversenynek, melyen Sallak Pál Gounod *Ave Mariájával* teszi még átszellemültebbé, még magasztosabbá a templomi hangulatot. A Magyar Népi Szövetség is helyet adott Sallak Pál ária- és dalestjének, akkor Raáb Erzsébet zongorázott. Ez 1945. augusztus 12-én volt. Ugyanebben az esztendőben, november 18-án a székesegyház ad lehetőséget tehetsége újabb bizonyítására, ahol elénekli Stradella *Irgalmazs, Isten* című dalát. De aki újból vágyott hallani Sallak Pál lírai tenorját, az december 5-én a Magyar Népi Szövetség dal- és áriaestjén megtehetette.

Egy másik hajdani színművész, Mogyoróssy István a *Bihari Napló* 1990. augusztus 25-i számában írt cikkében az 1949 nyarán a városi strandon rendezett szabadtéri hangverseny fergeteges sikerére emlékezett, ahol több mint 2000 jelenlevő ünnepelhette a kolozsvári és temesvári énekeseket is túlszárnyaló Sallak Palit. A cikk utolsó mondata, melyben a szerző állítása, hogy a strandon tartott koncert után másfél évre meghalt, talán elírás, hiszen 1952. október 4-én és 5-én Papp Magdával lépett fel a Puskin mozi termében.

Két rejtély tisztázásában valamelyest segít Emődi János *Nagyrádi történelmi dokumentumok* című, 2006-ban megjelent könyve, melyben található egy dátum nélküli táblázat a Filharmóniai Társaság aktív tagjainak névsorával, és e lajstromban a 17. éppen Sallak Pál, s a neve két l-lel szerepel. A másik érdekesség, hogy a lakhely rubrikában Szent János utca 25. (a mai Ady Endre utca) van beírva, és a következő rubrikában mint rádióénekes szerepel.

Néhai Barcza István impresszárió, segédszínész elmesélte: 1951-ben a Filharmóniai Társaság szervezőjeként az akkori Puskin teremben egy kétestés koncertet kellett megszerveznie. Így emlékezett vissza a történetre: „Első este minden simán ment. Papp Magda és Sallak Pál elkápráztatta a közönséget. Hanem a második este a hétórás kezdés előtt Palinak hírmondója sem volt. Mit volt mit tenni, mint konfliba ülni és felkeresni Várad összes kocsmáját. A nyomozást siker koronázta. Az egyik Aradi úti kocsmában hullarészegen találtam. Innen Pécsinek, a színház koreográfusának a lakására vittem, ahol egy orvos használható

állapotba hozta, hogy aztán csaknem kétórás késéssel megkezdődjön a koncert, ahol Pali újból kivágta a rezet, kárpótolva a közönséget a hosszú, türelmes várakozásért”. Barcza, aki baráti viszonyban volt Sallakkal, azt is tudni vélte, hogy volt egy Bittenbinder nevű asztalos, akinél Pali szakmát tanult. Ezt erősítette meg Pázmány Gyula asztalosmester, aki Sallak kollégája volt a Constructorul (a majdani Lemnul) szövetkezetben 1949–1953 között. De csak néhány hónapot dolgozott, mert onnan is megszökött, mivel az üzem területére bezárva tartották, hogy ne jusson italhoz. Végül csak sikerült kerekre oldania.

Bozó Lajos egykori kerékpárversenyző azt az időszakot említette meg, amikor az '50-es évek elején az egyik bukaresti verseny alkalmával a Dunărea vendéglőben látta Palit, ahol magyar nótákat énekelt. Emlékei szerint már akkor is elég rossz állapotban találta. Szinte biztos, hogy ott sem szállodában töltötte az éjszakáit. Talán lehetetlen lenne felsorolni, hány helyen tért nyugovóra. Egy Elek Lajos nevű illető telefonon mesélte, hogy édesapja nagypiaci kovácműhelyében sok éjszakát töltött Sallak, de arra is emlékezett, hogy a Szedoszban (az egykori Royalban) is énekelt. Egy pohár italért bárhol bármit elénekelt. Úgy tudni, egyik törzshelye a Szent János utca végén lévő egykori kocsmá volt.

Ha Barcza István Sallak Pállal kapcsolatos másik visszaemlékezését hitelesnek fogadjuk el, az derül ki, hogy az énekes egy Rózsika nevű hölgy miatt adta ivásnak a fejét, aki hűtlenül elhagyta őt. Ha valakire, akkor őrá illik a mondás: a szerelem öl, butít és nyomorba dönt. Hogy az átmeneti

vigasztalódásba való menekülés vagy a hasonló lelki alkat és gondolkodás hozta-e össze egy Magda nevű részeges tanítónővel, nem tudni. De a Lovas utca (ma Călărașilor) egyik házában, egy Gergely bácsi nevű suszter műhelyében randevúztak. Így mesélte ezt Fekete Attila János nagyszalontai nyugdíjas, aki 14 éves kislúként lesütött szemmel volt tanúja Pali ott töltött pásztorórainak. Ebbe a gyermekkori megfigyelésbe az a kép is beleszórt, ahogy akkor Sallak Pali kinézett: „foghíjas, rongyos, piszkos, akár egy csavargó”. Nagyon otthonosan kellett éreznie magát rongyaiban, mert ahányszor rendes ruhába öltöztették, szinte aznap már el is tékozolta magáról. De hangját még az ital sem tette rongyossá, kedvenc dalai szárnyaltak: *Vágyom egy nő után*, *Rigoletto nagyáriája* stb.

Nappalai a kocsmai és színházi sikerek között ingáztak, éjszakai egy-egy mesterember szegényes műhelye és valamelyik utcai személtáda között. Többnyire ez utóbbi volt álmai színhelye. Végül is egy hideg téli éjszakán örök álomba merült valamelyik kukában. És hogy ez a máskor pihenést és a hidegtől védelmet nyújtó láda hol volt, arról ahány embert kérdeztem, annyiféle választ kaptam. Hol a jelenlegi Számítóközpont helyét, hol a Sebes-Körös Szálloda előtti részt, hol a színház mögötti térséget jelölték meg.

A drámai valóságot illetően nem is a helyszín a legfontosabb, ahol végleg elszenderedett, hanem az, hogy itthagytta a hangjáért rajongó közönségét. A kocsmák egy időre elnémultak, a színpadok még jó ideig (vagy soha többé) ehhez fogható hangot nem hallottak. Arról sem tudni, hogy megkondultak-e érte a harangok, vagy

talán tiszteletből azok sem szólaltak meg. Ha igaz, azon a téli napon 1952-t írtak.

Nagy Gyula

Sallak Pállal ellentétben Nagy Gyulának volt rendes otthona Nagyvárad Velence nevű negyedében, valahol a mostani szülészeti klinika közelében. Sajnos őt is csak látásból ismertem. Magas, igazi macsó külsejű, mutatós, színpadra termett alakja volt. Tenor, talán hőstenor, hiszen fizimiskájához nem is illett volna más hang. Az ő származását is homály fedi. Ami keveset tudni lehet, az annyi, hogy életébe egy válás és egy leánygyermek is beletartozott. Fellépései többnyire a Magyar Népi Szövetség Csokonai színjátszó gárdájához kötődtek.

UNIUNEA TINERETULUI SOCIALIST, ORGANIZATIA
VENETIA-ORADEA

organizează în Casa Cult. Rom. Cat.
în ziua de Duminică, 16 Nov. orele 6 1/2
O MARE SERATĂ CU PROGRAM

**A SZOCIÁLISTA IFJAK SZÖVETSÉGÉNEK
VÁRAD-VELENCEI TAGOZATA**
f. évi november 16-án este 6 1/2 órai kez-
dettel nagy műsoros előadást rendez
a román kat. kulturházban. Színpad-kerül.

János Vitéz
címmel három felvonásos daljáték.

SZEREPLŐK:

Kukorica Jancsi	Nagy Gyula	Francia király	Ormos Gábor
Iluska	Román Agi	Francia királylány	Nagy Elemérné
Gonosz móstoha	Nagy Józsefné	Bartóka udvari tudós	Nagy Károly
Stráza mester	Mészáros Lajos	Udvari dáma	Csekő Magda
Bágy trombitás	Balogh Sándor	Első tábornok	Koszt Pál
A falu csószé	Szabó János	Második tábornok	Boross Lajos
Első gazda	Nagy György	Első kamarás	Lukács Lajos
Második gazda	Nagy Karoly	Második kamarás	Ocsai Gyula

Lányok, legények, huszárok:

Balázs Jánosné	Penyátska Ilona	Bajó András	Ocsai Gyula
Bajda Ica	Mihalek Károlyné	Zsurka Tivadar	Balázs János
Biri Eva	Dumbloszki Magdolna	Szentgyörgyi István	Turóczi József
Palkovits Eszti	Csekő Magda	Szarka Géza	Sujtó Sándor
Zsurka-Ermébet	T. Nagy Ilona	Mérovaiszki János	Pápa-Sándor
Turóczi Lili		Turóczi Ferenc	

Dirigtor — Karmester: Bornemissa András
Suffleur — Gyóg: Bács Ica
Muzika aleasă — Kézőné zene — Buffet bine asortat — Válogatott híflé
DUPĂ PROGRAM DANS **MŰSOR UTÁN TÁNC**

Bereș în Radványi, Nagyvárad

Kukorica Jancsit is játszotta Nagy Gyula

Az a néhány műsoros plakát, amelyet Wallner László egykori kántortanító egyedinek számító naplójából a Securitate nem tüntetett el, jelöli Nagy Gyula énekesi működésének állomását. Hogy mekkora tehetség volt, arról sem feljegyzés nem szól, sem élő tanúk nincsenek rá. Arra a minősítésére nem hagyatkozhatunk, hogy „csak” műkedvelő csoportban játszott, mert azért fellépett a váradi színházban is. Ilyen volt az 1947. május 4-i háromfelvonásos, Szilágyi László-féle operett, a *Csárdás*, amelyben Svedberg szerepét alakította. Ugyanez év december 31-én a szilveszteri kabaréban mi egyebet is énekelhetett volna, mint ami egyéniségéhez a legközelebb állt, a *Nápolyi dalt*. És hol is lehetett volna számára a legotthonosabb helyszín, mint a váradi velencei római katolikus kultúrház.

Újabb plakát újabb darabot és dátumon hirdet: 1948. április 4. Csak a helyszín a régi. A *Gül Babában* Gábor diákat alakítja. Hogy mekkora lehetett a siker, azt Wallner László rendezése garantálta. A velencei Csokonai színház csoportban továbbra sem állt meg az élet, május hó 15-én újabb darab bemutatóját hirdeti a plakát. A *Száz piros rózsa* című háromfelvonásos darab került színre. Bodnár István szerepében Nagy Gyula játszott.

Az újabb meghívó az akkori Mátyás király út 75. (most Clujului 85.) alatti velencei kultúrházba „kimerülésig táncal egybekötött műsoros előadásra” csalogatja a közönséget, melyben színre került egy újabb háromfelvonásos operett, a *Nótás kapitány*. Nagy Gyula pedig Váry Tóth István szerepét alakítja. A következőkben csak a színház csoport neve és a darab címe más. A Szocialista Ifjak Szövetségének

váradi velencei tagozata a *János vitézzel* rukkolt elő. Más nem is lehetett volna alkalmasabb Kukorica Jancsi szerepére, mint Nagy Gyula.

Nagyon nagy kár, hogy az ő karrierje sem teljesedett ki, talán azért sem, mert ő is – akárcsak Sallak Pál – inkább a kocsmában, mint a templomban volt megtalálható. Bizonytalan információ szerint 1971-ben halt meg, hosszas benuhultsága ágyhoz kötötte.

Kárász Szorin

Végre egy olyan zseniális tehetséget mutathatok be, akit nemcsak látásból, hanem gyermekkoromból ismertem, sőt volt idő, amikor sorsunk fonala egymás közelében haladt. 1939. május 23-án szegényes környezetben született és nőtt is fel. Anyja egyedül nevelte. Hogy nevelte-e vagy öröklött vérmérsékletére hagyta a gyermek sorsát, az kiderül rendkívüli tehetségének vakvágányra jutásából. Anyjának egyik közeli, még élő rokona elbeszéléséből az derül ki, hogy Kárász Szorin, azaz Zoli (mert mindenki így ismerte) igazán csak akkor fogant, amikor anyja egy ideig Bukarestben élt. A lényeg, hogy igazi szépfiú volt, amit jó néhány, birtokomban lévő fénykép is igazol. Szerette is magát fotóztatni. Fekete haja, kreol bőre, izmos testalkata jól kiegészítette bel canto énekstílusát. Sohasem kérette magát, függetlenül a helytől, ahol volt, hogy szabadjára engedje csodálatos tenorhangját.

Fiatalkori szegényes otthonában, a Căii Ferate utca 5. szám alatti házban (a váradi velencei vasútállomás közelében) sokszor énekelgetett nekem, gitárpengetés kíséretében. És neki köszönhetem, hogy megszerettette velem



Kárász Szorin hangja is csak kevesek emlékezetében él már

a Faludy-féle Villon-verseket. Olyan átéléssel szavalta, hogy a mai napig is visszacseng fülemben a szép canzonetek mellett.

Azt nem tudni, miért csak az 1958–59-es tanévben érettségizett a mai Ady Endre Líceum esti tagozatán. Tanulásban nem volt éppen élvonalbeli, de hangjával annál többet szórakoztatta osztálytársait. Bartha Gyöngyvér osztálytársa mesélt egy történetet, amelynek mellesleg éppen ő volt a szenvedő alanya. Osztályfelelősként azt az akkoriban súlyosnak számító kijelentést tette, hogy megöli azt, aki szenteste napján iskolába jön. Nem is volt az osztályban senki Kárász Zolin kívül. Ebből aztán nagy politikai színezetű kalamajka lett, aminek a záró mozzanata az volt, hogy Gyöngyvért más osztályba helyezték. Egy másik alkalommal Kovács igazgató számtanóráján történt, hogy az egy el nem végzett házi feladatért megróttá Zolit. Mire ő nyers modorának szabad utat

engedve azt mondta: „A tanár elvtárs olyan, mint egy vérkelés”. Ez aztán nemcsak a tanár, de az osztály nemtetszését is kiváltotta. Érdekesek a jellemében megnyilvánuló hullámzások. Hol a ledorongoló sértés, hol pedig a mindenét odaadó önzetlenség és kedvesség került előtérbe magatartásában.

Nemcsak gyermekkorra nem volt túl rózsás, de a katonáskodást sem neki találták ki. Előbb Gyulafehérváron, majd Olténiában, Găneasán töltötte a munkaszolgálat erős fizikumot igénylő éveit. Kimondottan szenvedett, mondta egyik egykori katonatársa, Baranyi Barna. Mindig kitoltak vele, éppen ezért mindig bizonyítani akart.

Nehéz anyagi helyzete ellenére a kolozsvári konzervatórium ének szakán végzett, majd rövid ideig a Magyar Operánál működött. Később átment a Román Operába, ott néhány ismert szerepet énekelt, mint Benjamin Britten *Albert Herring* c. operájának címszerepét, Händel *Sámson* oratóriumát, majd újabb címszerep következett Arthur Sullivan *A gondolások* (*The Gondoliers*) című operettjében. 1969-ben a *Denevér*ben bizonyítja talentumát. De Mozart *Varázsfuvolájában* sem adta alább. Még egyetemista, amikor az egyik kolozsvári helyi lap úgy említi, mint egy újabb születőben lévő Carusót.

Amikor vakációk alkalmából meg-meglátogatott, igyekeztem szalagos magnómra rögzíteni a hangját. Sajnos a magnó a szalagokkal együtt más tulajdonába került és megsemmisült. Bár amatőr felvételek voltak, az utókór számára mégis valamit bizonyított volna.

A váradi színház vendégeként is fellépett, ha jól emlékszem, a *Lolo, Dodo*

című operettegyveleggel. Egyik akkori kolléganője, Laskay Adrienne úgy emlékezett vissza, hogy kissé labilis idegzetére az opera vezetése és a rosszulmunkátú kollégák magatartása is hatott. Nem igazán volt közkedvelt közöttük.

Sajnos ezután a kalandok időszaka következett. Állásából kitették, majd repülőgép-eltérítési szándék gyanújával egyik bukaresti útvjáról hazatérve letartóztatták, és egyévi vizsgálati fogóság címén egyik börtönből a másikba vitték. A hatóság részéről világos volt a szándékos időhúzás, ami abban nyilvánult meg, hogy a háromhavonta kitűzött tárgyalást egy nem létező tanú távolmaradása miatt rendre elnapolták. És mivel végül bizonyítékok hiányában ítélet kiszabása nélkül szabadult, beperelte az államot, és követelte egyévi kiesett fizetését. A hivatalos választ, ha saját szememmel nem látom, nem is hiszem el. Röviden csak annyi volt, hogy saját kérésére ült a börtönben. Sajnos ez végleg megpecsételte további karrierjét. Ezután minden erejével az után járt, hogy – most már hivatalosan – elhagyhassa végleg az országot. Ha nehezen is, de sikerült kijutnia Ausztriába. Amikor néha hazalátogatott, már sem külsőleg, sem lelkiségében nem volt a régi önmaga. Az egykor szép, sűrű, fekete hajába az évek ritkító ollója jócskán belenyírt, a daliás alkatot felváltotta a sörhas, és ami – ha nem is mutatta – a leglehangolóbb lehetett számára, hogy nem azon a pályán érvényesült, amire feltette egész életét, álmaival együtt.

Mellékmozzanatként megemlíteném, hogy letartóztatása napján a Securitate engem is vendégül látott, mégpedig egyenesen az utcáról kísérték be. Bukarestbe készülve a Tarom-



A kolozsvári Opera tagjaként a *Varázsfuvolában* is fellépett

iroda előtti búcsúzásunkkor mint igazi jó barátok megöleltük egymást. De ez az ölelés nem a régi beidegződésű baráti gesztust takarta, hanem ürügy volt, hogy fülembé súghassa: „Vigyázz, két szekus áll a hátad mögött.” Könnyen valószínűsíthető, hogy attól a pillanattól nekem is minden lépésemet követték. És amikor Zoli barátom utazási szándékáról – hol szép szóval, hol fenyegetéssel – faggattak, valójában igazat mondtam, amikor ifjúkori álmáról beszéltem, hogy a milánói Scalában énekelhessen. Na persze, vallatóim nem ezt a választ várták.

Mint minden, ami e földi vándorlásban történik, ez is a múlt keserű homályába veszett. Ám örökre lezárult egy ígéretes karrier. Hazatértekor az elejtett szavaiból és félmondataiból sejteni lehetett, hogy a megélhetéshez szükséges

pénzt nem énekléssel, hanem inkább fizikai munkával kereste. Közös barátaink, ismerőseink elmondásából úgy tudni, hogy állítólag Hollandia volt a következő állomás, onnan a legutolsó információ szerint Izraelben kötött ki. Unokatestvére említette, hogy néhány évvel ezelőtt, amikor telefonon felhívta, az egykor egy egész színháztermet betöltő hang suttogóra fogta a beszélgetést. Míg elődjei (Sallak Pál és Nagy Gyula) az ital foglyai voltak, addig Zoli, lehet, angol pipájának füstjével a hangját is örökre elpöfékelte.

A közép- és az idősebb korosztályhoz tartozók, akik csodálói lehetnek ezeknek a szép hangú énekeseknek, csak kesereghetnek azon, hogy ilyen káprázatos tehetségek hogyan tűnhetnek el nyomtalanul az utókor számára. E szerény írás megpróbál visszakapaszkodni az idő lajtorjáján, hogy megmentsen valamit a jelenkor számára.

Egy jövőbe álmódott technikai bravúrral kezdtem mondandómat, ami,

ha valaha is megvalósul, a csodálatos hangok kifogyhatatlan tárháza tárul majd eléink. Most egy másik fikcióval fejezem be, ami viszont ebben a földi életben biztosan nem valósulhat meg. Csak a kivételes képzelőerővel rendelkezők képesek az időmozaikokat egymásba illesztve és az álombeli jelenbe megelevenítve versengésre készíteni a mindenki által ismert és ünnepest világhírű három tenorral. Megkockáztatom a kijelentést, hogy méltóképpen venné fel velük a versenyt a mi tenorhármasunk. De ez maradjon az időn és téren túli álmodozók privilégiuma. Mi, a többség képviselői megmaradunk a megtisztelő emlékezés állapotában. Hangjuk szárnyaljon a végtelen kozmikus térben, hírül vive Szent László városának hírnevét. Bár fejüket nem díszítette babérból font koszorú, akik hallhatták egekbe szárnyaló hangjukat, szívükben a legmagasabb művészi piedesztálra emelték őket.